

บทที่ 9

บทสรุปและข้อเสนอแนะในการออกแบบ

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรมกับการรับรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้สอยของงานช่างสิบหมู่ทั้งทางด้านกายภาพและในด้านการใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างแนวความคิดและวิธีการออกแบบอาคารสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อสร้างกระบวนการของแนวความคิดที่มีความสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยและบริบทของที่ตั้ง โดยมีวิธีการศึกษา ดังนี้ คือ

- ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงงานศิลปะแขนงต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานช่างสิบหมู่เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรม

- สร้างแนวคิดในการออกแบบและพัฒนาแนวความคิดดังกล่าวนำเสนอให้มองเห็น

เป็นรูปธรรม

- ทำการออกแบบสถาปัตยกรรมโดยการออกแบบขึ้นแบบร่างโดยใช้แนวคิดที่ได้

พัฒนาไว้ จากนั้นจึงพัฒนาแบบทางสถาปัตยกรรม และสรุปการออกแบบขั้นสุดท้ายจากการศึกษาในข้างต้น

ในทฤษฎีที่เกี่ยวกับการรับรู้ เน้นถึงเรื่องการรับรู้ทางทัศนภาพ เพื่อจัดระเบียบของรูปทรงให้เกิดสุนทรียภาพ ซึ่งการจะทำให้รูปทรงเกิดสุนทรียศาสตร์ต้องมีการจัดระเบียบในเรื่องของ ภาพและพื้น (Figure and Ground) ความสมบูรณ์ (Goodness) และการรวมกลุ่ม (Perceptual Grouping) ซึ่งบุคคลจะรับรู้คุณสมบัติต่างๆของสิ่งแวดล้อมกายภาพ เช่น รูปทรง ขนาด ความหยابละเอียดของผิว สี ฯลฯ การรับรู้ที่นั่นจึงเกี่ยวข้องกับงานออกแบบ ด้วยเหตุที่ว่าองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกายภาพมีจำนวนมากมาย และมีความแตกต่าง จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าข่าวสารจากสภาพแวดล้อมกายภาพนั้นจะเต็มไปด้วยความซับซ้อนในการรับรู้ จึงเป็นหน้าที่ของนักออกแบบที่จะต้องพยายามจัดระเบียบกับสภาพแวดล้อมกายภาพที่ตนออกแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของรูปทรง ทั้งนี้ต้องให้เหมาะสมกับบริบทของที่ตั้งด้วย

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีที่นำมาใช้อาจจะขัดกับความต้องการของประโยชน์ใช้สอยภายใน ซึ่งในที่นี้ต้องพยายามสร้างให้เหมาะสมกับการทำงานของช่าง จึงจำเป็นต้องสร้างสรรค์รูปอากาศ

ที่เป็น 3 มิติ ให้มีรูปร่างตามแต่สิ่งที่มีน้ำหนักห่อหุ้มไว้ เช่น พื้น ผนัง และเพดาน เพื่อให้มีคุณภาพในด้านการใช้งานและมีคุณค่า การวิเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้จะมีส่วนสัมพันธ์กับมิติและสัดส่วนของร่างกาย องค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างคือการเคลื่อนไหวของร่างกายในที่ว่าง ซึ่งเหมือนวิถุณญาณของสถาปัตยกรรม ซึ่งส่วนนี้ยังไม่มีการศึกษาอย่างกว้างขวางของนักในทางสถาปัตยกรรม

ทำให้เห็นได้ว่าวัฒนธรรมของไทยนั้นให้ความสำคัญอย่างมากในองค์ประกอบนี้ จะโดยหลักทางปรัชญาหรือสัญชาตญาณหรือแม้กระทั่งจิตใต้สำนึกก็แล้วแต่ จนสามารถพัฒนาขึ้นในระดับที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรมได้อย่างเหลือเชื่อ และกลายเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญทางวัฒนธรรม คือ รูปลักษณะของความเคลื่อนไหว ในขณะที่วิทยาศาสตร์ ปรัชญาและสุนทรียภาพในวัฒนธรรมไทยรวมกันเป็นหนึ่งโดยสะท้อนออกมาในลักษณะของงานฝีมือ

นำมาจับในเรื่องของการออกแบบโครงการนี้ในแง่ของการคิดพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย และเมื่อนำเอามาผสมผสานกับเรื่องของการจัดระเบียบในการรับรู้จะแสดงออกดังนี้

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ของการรับรู้ที่นำมาใช้ในการออกแบบโครงการ

ลักษณะที่ปรากฏในอาคาร	ความสัมพันธ์กับทฤษฎีการรับรู้	ความสำคัญต่อที่ว่าง	ความสัมพันธ์ต่อ Mass และ Form	การสื่อความหมายในงานสถาปัตยกรรม
ผังมีลักษณะสมมาตรและปิดล้อม	รับรู้ความเป็นทั้งหมดในลักษณะที่สมบูรณ์โดยการปิด หรือ ปิดล้อม	ทำให้เกิดขอบเขตของที่ว่างที่ล้อมรอบด้วยที่ว่างผืนใหญ่อีกที	เกิดระนาบปิด กำหนดให้เกิดปริมาตรของรูปทรงซึ่งภายในบรรจุองค์ประกอบต่างๆ และที่ว่าง	ทำให้เกิดใกล้ชิดในเรื่องของมนุษย์สัมพันธ์
การย่อมุม	ความสมบูรณ์	เพิ่มพื้นที่ว่างในการคลุมของตัวอาคาร	ลดทอนความทึบตันของmass	-
ความชันของหลังคา	-	คลุมที่ว่าง	ลดความทึบตัน	ค้ำแดดคุ้มฝนซึ่งจำเป็นมากสำหรับอาคารในแถบเส้นศูนย์สูตร

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ของการรับรู้กับนำมาใช้ในการออกแบบโครงการ (ต่อ)

ลักษณะที่ปรากฏในอาคาร	ความสัมพันธ์กับทฤษฎีการรับรู้	ความสำคัญต่อที่ว่าง	ความสัมพันธ์ต่อ Mass และ Form	การสื่อความหมายในงานสถาปัตยกรรม
Pattern ของช่องประตูหน้าต่าง	การรับรู้ในเรื่องภาพและพื้น	เชื่อมต่อที่ว่างภายในและที่ว่างภายนอก	ลดทอนความทึบตันของผนัง	ความเป็นช่องเข้า-ออกและความเป็นส่วนตัว จำลองอาคารให้เกิดภาพฉาย
เสาลอย	ความคงที่ของวัตถุ	สร้างจังหวะและทำให้ความถี่	ลดความทึบตันของตัวอาคาร	-
การซ้อนชั้นหลังคา	การจัดระเบียบรูปทรง	เกิดการไหลไปมาของที่ว่างภายใน	ลดขนาดและความหนักของผืนหลังคา	แสดงถึงความสำคัญ ของตัวอาคารยิ่ง ซ้อนมากก็ยิ่งสำคัญ มาก
มีฐานของตัวอาคาร	ความสมบูรณ์ของรูปทรง	สร้างให้เกิดพื้นที่คลุมดิน	เป็นตัวรองรับรูปทรงของตัวอาคาร	แสดงถึงความสำคัญ ของตัวอาคาร

จากตารางจะแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีที่นำมาใช้สามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดการออกแบบโครงการในเรื่องของรูปทรงและที่ว่างรอบๆ แต่ในส่วนของการเคลื่อนไหวในตัวสถาปัตยกรรมซึ่งถือเป็นวิถึของงานสถาปัตยกรรมนั้น จะใช้การศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการทำงานของงานช่างสิบหมู่แขนงต่างๆ โดยการศึกษาจะพบว่าขั้นตอนของงานแต่ละหมู่นั้นล้วนมีความสำคัญ ต่อการศึกษาของประโยชน์ใช้สอยการจัดเรียงและความต่อเนื่องของประโยชน์ใช้สอย

การออกแบบสถาปัตยกรรมที่ได้นั้นภาพรวมจะให้ป็นสถานที่ที่ฝึกอบรมให้บุคคลที่เข้ามาใช้ได้รับความรู้ มีความเข้าใจในงานศิลปะของไทยในเรื่องงานช่างสิบหมู่ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยเน้นไปที่อาคารสาธารณะที่มีความร่วมสมัย เพื่อให้เหมาะสมในเรื่องของประโยชน์ใช้สอยและบริบทของพื้นที่โครงการ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการออกแบบ ในปัจจุบันลักษณะของประโยชน์ใช้สอยมีความหลากหลายมากขึ้นและมีความซับซ้อนรวมถึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องมากยิ่งขึ้น การออกแบบให้อาคารมีความยืดหยุ่นการใช้งานจึงเปรียบเสมือนทางเลือกหนึ่งในการออกแบบอาคาร ด้วยเหตุนี้จึงพยายามนำเอาแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเพื่อตอบสนองทั้งประโยชน์ใช้สอยและสามารถคุณค่า ความหมายในสถาปัตยกรรมให้สอดคล้องกับบริบท

- ลักษณะโครงการจะสื่อถึงโครงการที่ใช้อบรมให้คนได้รับความรู้ ความเข้าใจในงานช่างสิบหมู่ ไม่ได้เน้นให้เป็นโรงเรียนสอนงานช่างสิบหมู่ จึงเน้นไปที่ส่วนเผยแพร่งานช่างสิบหมู่ ในเรื่องของ การจัดนิทรรศการ การจัดแสดงเวทีละครขนาดเล็ก ส่วนพักผ่อนหย่อนใจ และลานอเนกประสงค์ที่ใช้เชื่อมต่อกับอาคารต่างๆและเป็นพื้นที่ว่างให้เกิดแกนในโครงการ

- สัดส่วนและมิติของการนำเอาแนวคิดการปิดล้อมอาคารแบบบ้านเรือนไทยไม่เหมาะสมในแง่ของอาคารสาธารณะเพราะจะทำให้อาคารดูใหญ่โตเกินจริง (Over Scale) จึงควรหาวิธีที่จะนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกว่านี้

- หลังจากที่ใช้ในโครงการมีความหลากหลายมากเกินไปจนเกิดความจำป็น ทำให้ไม่เกิดเอกภาพ (Unity) ในแง่ของรูปทรงและรูปแบบ (Pattern)

2.2 ข้อเสนอแนะการศึกษาขั้นต่อไป จากการศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์งานของช่างสิบหมู่ ได้นำข้อมูลมาศึกษาถึงการวางพื้นที่ใช้สอยซึ่งออกแบบให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ทฤษฎีการรับรู้ทางทัศนภาพ ในการศึกษาขั้นต่อไปได้มีข้อเสนอแนะในการออกแบบดังนี้

- การเลือกพื้นที่ในการออกแบบโครงการมีขนาดจำกัดและรูปร่างพื้นที่โครงการไม่เหมาะสม พื้นที่ว่างรอบๆอาคารมีน้อยทำให้ไม่สามารถที่จะวางผังบริเวณให้เกิดความสนุกสนานเท่าที่ควร

- ในส่วนของพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยบางส่วนไม่ได้ใช้ 30 % ของทางสัญจรภายในรวมไว้ด้วยทำให้การออกแบบโดยรวมมีขนาดที่เล็กเกินไป ซึ่งถ้ามีจะสามารถออกแบบให้เหมาะสมได้มากกว่านี้

- ในส่วนของการคิดคำนวณพื้นที่ช่างในสมัยใหม่นั้นจะมีการนำเครื่องมือที่ทันสมัยเข้ามาใช้ เช่น ในการคำนวณจะมีเครื่องคำนวณที่เป็นเครื่องยนต์เข้ามาทดแทนการใช้ที่คำนวณแบบแรงคนแล้ว ซึ่งการออกแบบควรคิดเผื่อในส่วนนี้ด้วย